

Статистическо деклариране в БНБ

Актуално към август 2026 г.

Всяко местно юридическо лице или едноличен търговец подава декларация пред БНБ в срок до **15 работни дни** след сключване на сделка за:

1. първоначалното извършване на преки инвестиции в чужбина;
2. предоставяне или получаване на финансови кредити между местни юридически лица или еднолични търговци и чуждестранни лица в размер, равен на или надвишаващ **25 000 евро** или тяхната равностойност в чуждестранна валута;

Не подлежат на деклариране по т. 1 и 2 държавните и държавногарантираните кредити, както и сметките на банките в чужбина.

Декларациите могат да се подават лично или чрез упълномощено лице на хартиен носител или по електронен път. Декларациите на хартиен носител се предоставят в два еднообразни екземпляра.

3. откриване на сметки в чужбина, включително при **платежни институции** и при дружества за електронни пари;
4. емитиране от местни юридически лица на ценни книжа в чужбина;
5. покупка на ценни книжа без посредничество на местно лице – инвестиционен посредник, с изключение на сделки, извършени от местни парично-финансови институции, финансови предприятия, застрахователните дружества и пенсионните фондове.

i **Кои са лицата по т. 5, които са освободени.** Това са лицата от институционалните сектори по ЕСС 2010 от S.121 до S.129: централната банка, банките и клоновете на чуждестранни банки, фондовете на паричния пазар, инвестиционните фондове, другите финансови посредници — лизингови и факторингови дружества, дружества със специална инвестиционна цел, инвестиционни посредници, финансовите спомагателни организации — борси и брокери, каптивните финансови институции и заемодатели — холдинги без оперативна дейност, застрахователните дружества и пенсионните фондове.

Българската народна банка удостоверява декларирането на сделките с подпис и печат върху декларацията на хартиен носител и/или с електронен подпис при електронно подадена декларация. Удостоверяването се извършва в срок до **5 работни дни** след представяне на изчерпателно и коректно попълнена декларация. При констатиране на непълноти или некоректно попълване в представена декларация БНБ дава указания за отстраняването им. Ако декларациите са получени по пощата или по електронен път, БНБ в срок до 5 работни дни дава указания за отстраняване на непълнотите. При получаване на декларацията БНБ извършва проверка дали местното юридическо лице или едноличният търговец е подал в срок отчети пред БНБ за операциите си и вземанията си от и задълженията си към чуждестранни лица, както и преките си инвестиции в чужбина. При неподадени отчети БНБ дава писмени указания за представянето им. За нарушение на юридическите лица и едноличните търговци се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 10 000 лв.

i **За размера на санкцията.** Текстът на Валутния закон и днес е изписан в левове. Законът за въвеждане на еврото измени редица прагове във Валутния закон, но не и размерите на санкциите. Съгласно него обаче стойностите, посочени в левове в заварените нормативни актове, се считат за стойности в евро, преизчислени по официалния курс 1,95583. Практически това означава имуществена санкция **от 1 022,58 до 5 112,92 евро**, а наказателните постановления се издават в евро.

Местните физически лица отчитат ежегодно до **31 март** пред БНБ чрез статистически форми вземанията си от и задълженията си към чуждестранни лица, ако сборът от тези вземания или задължения надхвърля 25 000 евро към 31 декември на предходната календарна година. Който извърши или допусне извършване на нарушение се наказва с глоба в размер от 200 до 1000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

i **За размера на глобата.** По същото правило 200 до 1000 лв. се четат като **от 102,26 до 511,29 евро**.

При настъпване на промяна на данните по декларирана сделка, при прекратяване на сделка по предоставяне или получаване на финансов кредит, при закриване на декларираните сметки в чужбина, при прекратяване на декларирана пряка инвестиция в чужбина или при продажба на декларирания недвижим имот в чужбина местните юридически лица и еднолични търговци

уведомяват писмено БНБ, на хартиен носител или по електронен път, за промените в срок до **15 работни дни** след тяхното настъпване.

В случай на преобразуване местните юридически лица и еднолични търговци уведомяват писмено БНБ в срок до **5 дни** след вземане на решението за преобразуване.

КАКВО Е ПРОМЕНЕНО СПРЯМО ПРЕДИШНАТА РЕДАКЦИЯ

В текста по-горе са отразени само две законодателни промени. Всичко останало е непроменено.

Прагът по т. 2. Беше 50 000 лв., от 1 януари 2026 г. е 25 000 евро. Понижен е — 50 000 лв. се равняват на 25 564,59 евро.

Сметките по т. 3. От 1 април 2025 г. в обхвата изрично влизат и сметките при платежни институции, освен тези при дружества за електронни пари.

Отделно, от 1 април 2026 г. отпадна тримесечното отчитане на обикновените сметки в чужбина и беше въведена нова годишна форма СПБ-5А за сметки в чужбина с общ остатък 25 000 евро и повече към 31 декември; първата отчетна година е 2026 г.

ИЗТОЧНИЦИ

1. Наредба № 27 на БНБ от 13 март 2014 г. за статистиката на платежния баланс, международната инвестиционна позиция и статистиката на ценните книжа. Последно изменена с ДВ, бр. 30 от 27 март 2026 г., в сила от 1 април 2026 г.

Наредбата урежда реда за прилагане на задължението — кои сделки се декларират, с кои формуляри, в какви срокове и какви периодични отчети следват след декларирането.

2. Валутен закон. Обн. ДВ, бр. 83 от 21 септември 1999 г.; последно изменен с ДВ, бр. 55 от 16 юни 2026 г.

Задължението за деклариране произтича от чл. 7, ал. 5:

„Всяка сделка във връзка с първоначалното извършване на преки инвестиции в чужбина от местни юридически лица или еднолични търговци, както и за предоставяне на финансови кредити между местни юридически лица или еднолични търговци и чуждестранни лица, откриване на сметки в чужбина, емитиране от местни юридически лица на ценни книжа в чужбина и/или покупка на ценни книжа без посредничество на местно лице – инвестиционен посредник, подлежи на деклариране пред БНБ за нуждите на статистиката на платежния баланс в срок 15 дни след нейното сключване.“

Задължението за периодично отчитане произтича от чл. 10, ал. 1:

„Местните юридически лица и едноличните търговци са длъжни чрез статистически форми да отчитат пред БНБ операциите си и вземанията си от и задълженията си към чуждестранни лица, както и преките си инвестиции в чужбина.“

Годишното задължение на физическите лица е по чл. 10, ал. 2, а санкциите — по чл. 19.

3. Класификация на институционалните сектори в България в съответствие с ЕСС 2010.

Определя към кой сектор принадлежи задълженото лице — това се посочва в декларацията и от него зависи дали лицето попада в изключението по т. 5. Нефинансовите предприятия са в сектор S.11, финансовите предприятия — в секторите от S.121 до S.129, домакинствата — в S.14, а нетърговските организации, обслужващи домакинствата — в S.15.